

5. Ceny

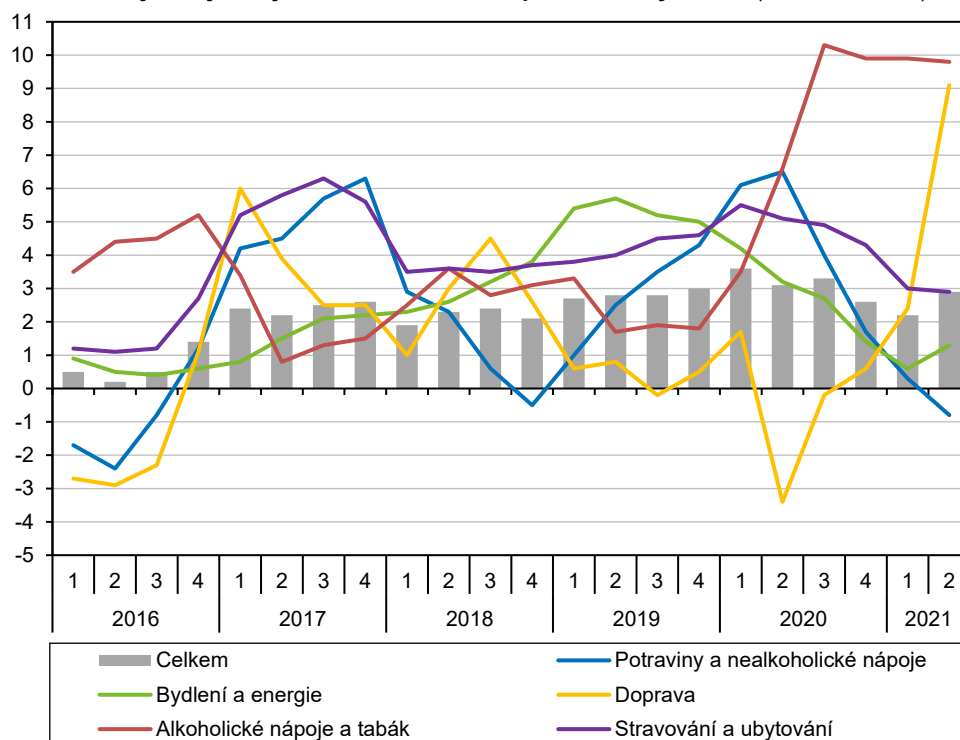
Růst cenové hladiny zrychlil.

Celkový meziroční nárůst cenové hladiny v ekonomice podle deflátoru HDP ve 2. čtvrtletí dosáhl 4,3 %. To je zrychlení oproti 1. čtvrtletí. Mezičtvrtletní nárůst cenové hladiny zrychlil na 1,5 %. Výrazně zrychlilo meziroční tempo cenového růstu spotřebních statků (3,9 %), a to jednak těch spotřebovávaných domácnostmi (2,1 %), ale hlavně v případě vládních institucí (7,4 %). Kapitálové statky meziročně zdražily o 3,5 %. Směnné relace oslabily na 100,7 %. Oslabení se týkalo směnných relací obchodu se zbožím (100,9 %), ale i se službami (99,0 %).

Ve 2. čtvrtletí meziroční růst spotřebitelských cen výrazně zrychlil.

Meziroční přírůstek spotřebitelských cen ve 2. čtvrtletí 2021 dosáhl 2,9 %. Po slabším meziročním tempu z 1. kvartálu tak došlo v průběhu 2. čtvrtletí k výraznému posílení. Na tom mělo podíl zejména zrychlení meziročního růstu cen dopravy (pod vlivem cen pohonných hmot), jež se také dostaly na pozici oddílu spotřebního koše, který nejvíce ovlivnil celkový meziroční přírůstek cen. Druhý nejvyšší příspěvek představovaly ceny alkoholických nápojů a tabáku. Posílil i vliv přírůstku cen bydlení a energií. Za celé 1. pololetí se spotřebitelské ceny meziročně zvýšily o 2,5 %. Ve srovnání s 1. čtvrtletím 2021 spotřebitelské ceny vzrostly o 1,0 %, což byl také výsledek posílení cenového růstu u dopravy. K mezičtvrtletnímu navýšení výrazněji přispěl i přírůstek cen bydlení a alkoholických nápojů a tabáku.

Graf č. 9 Ceny ve vybraných oddílech indexu spotřebitelských cen (meziročně v %)

Zdroj: ČSÚ

Na posílení dynamiky se podílely hlavně ceny pohonných hmot.

Ceny dopravy se ve 2. čtvrtletí meziročně zvýšily o 9,1 %. To je výrazně více než v předchozím kvartálu (2,4 %) a jde o rekordní přírůstek v celé časové řadě od roku 2005. Hlavním tahounem růstu cen dopravy byl provoz osobních dopravních prostředků, především pohonné hmoty. Ceny ropy totiž ve srovnání s rekordně nízkou úrovní stejného období loňského roku podstatně vzrostly¹. Meziročně se náklady na provoz dopravních prostředků zvýšily o 13,9 %. Výkyvy dynamiky cen ropy jsou

¹ Vlivem propadu poptávky i zhroucení kartelových dohod klesla podle U.S. Energy Information Administration průměrná cena barelu ropy BRENT v dubnu na 18,38 dolaru a v květnu na 29,38 dolaru. Letos byly tedy ceny i více než dvojnásobné (64,81, 68,53 a 73,16 dolaru v dubnu, květnu a červnu).

poměrně obvyklé, tentokrát se ale jejich růst potkal i s více než rok trvajícím silným meziročním růstem cen nákupů automobilů, motocyklů a jízdních kol (ve 2. čtvrtletí 7,1 %). Na 1,5 % zrychlil ve 2. čtvrtletí i přírůstek cen dopravních služeb.

Dál silně rostly ceny tabákových výrobků.

Silně ve 2. čtvrtletí meziročně rostly i ceny alkoholických nápojů a tabáku (9,8 %). Nad 9% úrovní se přírůstky pohybovaly od loňského června až do letošního května. Ve 2. čtvrtletí se ceny tabáku meziročně zvýšily o 14,8 %, zatímco ceny alkoholických nápojů o 3,2 %. Na celkovém růstu cen se projevilo i posílení meziročního přírůstku cen bydlení a energií na 1,3 %. S výjimkou cen elektrické a tepelné energie, plynu a dalších paliv (pokles o 2,8 %) zrychlil růst cen v celém oddíle. Nájemné meziročně vzrostlo o 1,8 %, imputované nájemné dokonce o 3,6 %. Běžná údržba a opravy zdražily o 3,4 % a ostatní služby související s bydlením o 4,0 %.

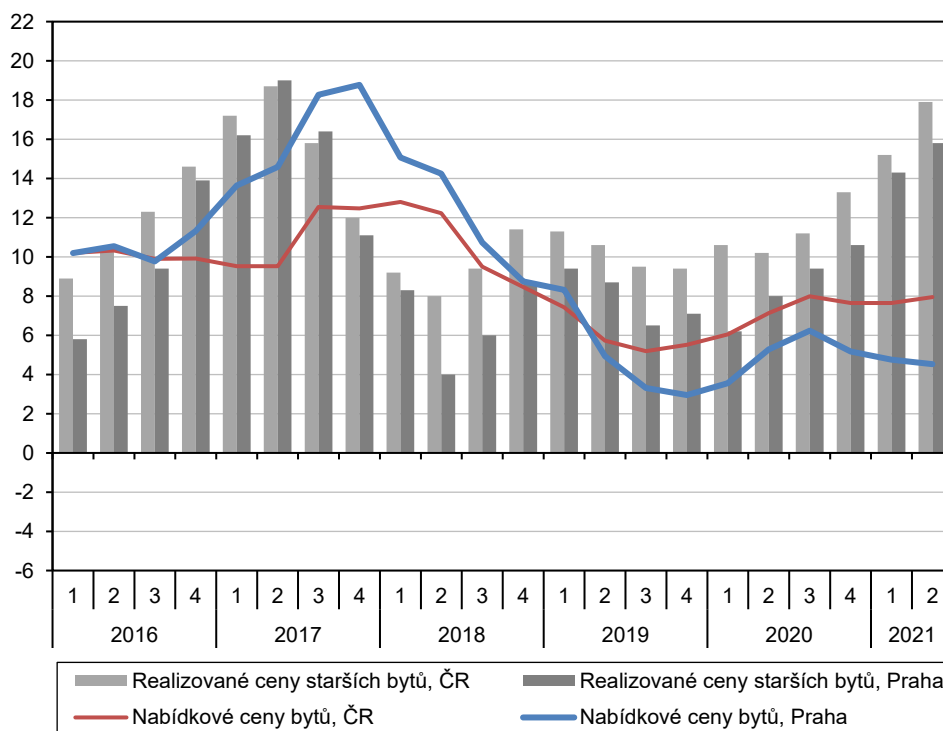
Rostly ceny většiny oddílů spotřebního koše.

K růstu spotřebitelských cen dále významněji přispívalo stravování a ubytování (meziroční přírůstek 2,9 %). Z toho ceny stravovacích služeb rostly o 3,4 %. Ceny ubytovacích služeb byly meziročně nižší o 0,7 %, v průběhu 2. kvartálu ale meziroční propad postupně slábl s tím, jak se uvolňovaly restriktce, které toto odvětví omezovaly. Většina dalších oddílů spotřebního koše vykazovala meziroční růst. Meziroční zvýšení u ostatního zboží a služeb (2,8 %) ovlivňovaly hlavně ceny finančních služeb. Ceny rekreace a kultury vzrostly o 2,0 % a přírůstek posílil zejména u ostatních předmětů pro rekreaci a volný čas včetně zahradnictví a domácích zvířat (4,2 %). Ceny odívání a obuvi vzrostly o 2,9 %, bytového vybavení a zařízení domácnosti o 2,1 %, zdraví o 3,5 % a vzdělávání o 2,8 %.

Ceny potravin a nealkoholických nápojů meziročně klesaly.

Ve směru meziročního poklesu spotřebitelských cen výrazněji působily jen potraviny a nealkoholické nápoje. Jejich ceny meziročně klesly o 0,8 %. Vliv měl zejména pokles cen masa o 2,6 % a dále ovoce (-4,2 %) i zeleniny (-5,8 %). K růstu cen potravin naopak přispěl silný nárůst u olejů a tuků (11,6 %). Jen mírně se navýšily ceny pekárenských výrobků a obilovin (0,7 %). Snížily se i ceny pošt a telekomunikací (-0,3 %).

Graf č. 10 Ceny nemovitostí (meziroční změna, v %)

Zdroj: ČSÚ

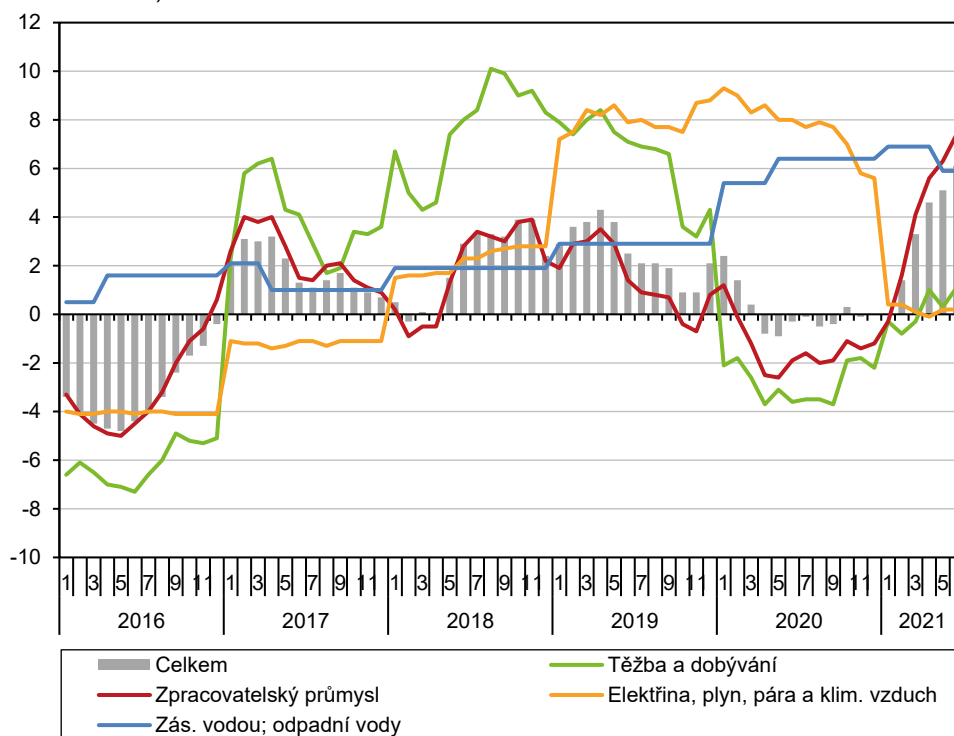
Růst cen bytů dál zrychloval.

Na trhu s nemovitostmi dál sílily tlaky působící ve směru nárůstu cen. Nabídkové ceny bytů v ČR ve 2. čtvrtletí meziročně rostly o 8,0 %, což je mírně více než v předchozím čtvrtletí. Přitom dál zrychlovala dynamika nabídkových cen bytů mimo Prahu (12,4 %), zatímco ceny v Praze rostly výrazně mírněji (4,5 %). Co se týká realizovaných cen starších bytů, zde došlo k další akceleraci, která meziroční nárůsty dostala k úrovni předchozího vrcholu z roku 2017. Realizované ceny starších bytů v ČR byly ve 2. čtvrtletí meziročně vyšší o 17,9 %. Z toho v Praze přírůstek dosáhl 15,8 %, zatímco mimo Prahu to bylo 18,5 %. Realizované ceny nových bytů v Praze vzrostly meziročně o 11,9 %. Výrazný převis dynamiky realizovaných cen nad nabídkovými cenami naznačuje velmi malou vyjednávací pozici kupujících v prostředí silného převisu poptávky nad nabídkou, který v některých oblastech trvá již několik let.

Meziroční růst spotřebitelských cen v EU posílil.

Také v Evropské unii postupně zrychluje meziroční růst spotřebitelských cen. Ve 2. čtvrtletí index meziročně vzrostl o 2,2 % (v 1. kvartálu to bylo 1,4 %). Zrychlení je ovlivněno především meziročním nárůstem cen dopravy, posun vzhůru je ale v EU patrný také u dynamiky cen bydlení a energií. Zmírnil naopak růst cen potravin. Nejvíce se spotřebitelské ceny ve 2. čtvrtletí zvyšovaly v Maďarsku (5,3 %), Polsku (4,6 %) a Lucembursku (3,6 %). Výrazně nadprůměrně ale rostly ceny i v Litvě a Estonsku, Rumunsku a Česku. Jediné dvě ekonomiky, kde došlo ve 2. čtvrtletí k meziročnímu poklesu, byly Řecko (-0,6 %) a Portugalsko (-0,1 %). Stagnovaly spotřebitelské ceny na Maltě (0,1 %).

Graf č. 11 Ceny hlavních skupin průmyslových výrobců (meziroční změna, v %, podle klasifikace CPA)

Zdroj: ČSÚ

Ceny průmyslových výrobců meziročně vyskočily nejvíce od roku 2011.

Výrazné zrychlení se týkalo i meziročního přírůstku cen průmyslových výrobců. Ten ve 2. čtvrtletí dosáhl 5,3 % (v 1. kvartálu 1,5 %), což je nejvíce od 3. čtvrtletí 2011. Za celé 1. pololetí se tak ceny meziročně zvýšily o 3,4 %. I v případě cen průmyslových výrobců lze mluvit o vlivu prudkého meziročního navýšení cen ropy. To bylo patrné u cen těžby a dobývání, které se meziročně zvýšily o 0,8 % po více než rok trvající sérii poklesů. Dynamika cen výrobků a služeb zpracovatelského průmyslu zrychlila na 6,5 %

a nejvíce k tomu přispěly ceny koksu a rafinovaných ropných výrobků². Mimořádně silně se navýšily ceny chemických látek a výrobků (38,4 %) a také obecných kovů a kovy kované výrobky (10,7 %). K meziročnímu růstu cen průmyslových výrobců významně přispívalo i dřevo, papír a tisk (5,4 %) a pryžové a plastové výrobky (2,7 %). Výrazný byl i přírůstek cen elektrických zařízení (4,1 %), textilu, oděvů a usní (3,1 %) a nábytku a ostatních výrobků zpracovatelského průmyslu (2,9 %). Meziročně klesly ceny dopravních prostředků a počítačů, elektronických a optických přístrojů (shodně o 2,6 %) a pak potravinářských výrobků, nápojů a tabáku (−0,6 %). Ceny elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu meziročně stagnovaly (0,1 %). Naopak přírůstek u zásobování vodou a služeb souvisejících s odpadními vodami zůstal silný (6,2 %).

Ceny průmyslových výrobců v EU meziročně rostly mimořádně silně.

Ceny průmyslových výrobců v EU se ve 2. čtvrtletí meziročně navýšily o 9,2 %. To je masivní zrychlení oproti 1. čtvrtletí (2,2 %). Rostoucí ceny ropy silně ovlivnily posílení meziročního nárůstu cen těžby a dobývání (22,5 %) i ceny ve zpracovatelském průmyslu (7,0 %). Zrychlila rovněž meziroční dynamika cen elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (18,4 %). Meziročně rostly ceny průmyslových výrobců v celé Unii a více než 10% přírůstek vykázalo celkem 10 zemí EU. Nejvíce se meziročně zvyšovaly ceny výrobců v Irsku (40,5 %), Belgii (17,9 %) a Dánsku (16,6 %). Mírnější byl nárůst v případě Malty (1,1 %), Slovenska (2,6 %) a Slovinska (4,2 %). I Česko přes výrazný nárůst patřilo k zemím s dynamikou pod průměrem EU.

Dál zpomalovalo meziroční tempo růstu cen tržních služeb.

Všeobecné zpomalení ekonomiky dál působilo na index cen tržních služeb, jehož dynamika opět zmírnila. Ceny tržních služeb ve 2. čtvrtletí meziročně vzrostly o 1,0 %, což je nejméně od 1. čtvrtletí 2017. Nejvíce k meziročnímu růstu přes zpomalení přispívaly ceny služeb v oblasti programování a souvisejícího poradenství, které meziročně vzrostly o 3,1 %. Významnější příspěvek měly také ceny pozemní a potrubní dopravy (1,4 %), služby v oblasti nemovitostí (1,5 %) a služby v oblasti zaměstnání (6,1 %, výrazné zrychlení oproti předchozím třem kvartálům). Ostatní odvětví přispívala jen drobně – skladování a podpůrné služby v dopravě (1,0 %), poštovní a kurýrní služby (2,0 %), právní a účetnické služby (2,0 %), vedení podniků, poradenství v oblasti řízení (2,4 %) a bezpečnostní a pátrací služby (3,5 %). Výrazněji ve směru poklesu cen působily informační služby (−4,8 %), architektonické a inženýrské služby a technické zkoušky a analýzy (−1,2 %) a reklamní služby a průzkum trhu (−1,8 %).

Ceny zemědělské výroby vzrostly.

Ceny zemědělské výroby se meziročně zvýšily o 3,8 %. Jde o první přírůstek od 3. čtvrtletí 2019. Výrazně posílil přírůstek cen rostlinné výroby (8,9 %). Přispěl k tomu 12,0% nárůst cen obilovin, kde se výrazně zvýšily ceny pšenice (16,2 %) i kukuřice (22,2 %). Posílení dynamiky bylo vidět také u průmyslových plodin (10,8 %), z toho olejnin zdražily o 11,0 % (především řepka). Ceny krmných plodin se zvýšily o 2,1 %. Naopak ceny zeleniny a zahradnických produktů klesly o 4,4 %, brambor o 15,5 % a ovoce o 5,2 %. Ceny živočišné výroby dál klesaly, ale jejich meziroční propad se ve 2. čtvrtletí zmírnil na 1,6 %. Především pod vlivem cen prasat se totiž zmírnil hluboký pokles u hospodářských zvířat (−7,3 %). Ceny živočišných výrobků vzrostly o 3,1 %, z toho ceny mléka o 2,9 % a vajec o 4,6 %.

Růst cen exportu oslabil.

Ceny vývozu ve 2. čtvrtletí 2021 meziročně vzrostly o 1,8 %. Výrazné zpomalení tempa růstu ve srovnání s 1. čtvrtletím lze připsat zejména velkému meziročnímu posílení kurzu koruny³, které aktuálně působí silně protiinflačně. Ve 2. čtvrtletí se nejvíce meziročně zvyšovaly ceny exportu minerálních paliv a maziv (47,2 %) a ostatních

² Individuální data

³ Ve 2. čtvrtletí 2020 průměrný kurz koruny vůči euru dosáhl 27,054 CZK/EUR. Letos to bylo 25,638 CZK/EUR. Ještě výraznější bylo posílení kurzu vůči dolaru. Loni průměr ve 2. čtvrtletí činil 24,569 CZK/USD, letos 21,265 CZK/EUR.

surovin⁴ (37,6 %). Silné bylo i navýšení u chemikálií a příbuzných výrobků (9,5 %). Naopak oslabil meziroční přírůstek cen polotovarů⁵ (2,7 %) a potravin a živých zvířat (1,0 %). Do hlubokého poklesu se dostala meziroční dynamika cen vývozu nápojů a tabáku (-6,2 %) a průmyslového spotřebního zboží (-4,1 %). Meziročně se snížily i ceny strojů a dopravních prostředků (-1,5 %), které přitom v předchozích čtyřech kvartálech výrazně rostly a nejvíce se u nich projevilo posílení koruny.

Směnné relace byly poprvé po více než dvou letech záporné.

Ceny dovozu byly ve 2. čtvrtletí meziročně vyšší o 2,3 %. Nejvíce narostly ceny minerálních paliv (71,8 %) a ostatních surovin (21,6 %). Výrazně rostly i ceny chemikálií a příbuzných výrobků (6,0 %) a navýšily se ceny dovážených polotovarů (4,3 %). Silně se prohloubil pokles cen strojů a dopravních prostředků (-5,4 %) a průmyslového spotřebního zboží (-4,8 %). Snížily se i ceny potravin a živých zvířat (-3,6 %) a nápojů a tabáku (-1,7 %). Směnné relace byly ve 2. čtvrtletí záporné (99,5 %), poprvé od 4. čtvrtletí 2018. Záporné byly směnné relace obchodu s minerálními palivy (85,7 %), nápoji a tabákem (95,4 %) a polotovary (98,5 %). Naopak kladných směnných relací dosáhl ve 2. čtvrtletí obchod s ostatními surovinami (113,2 %), potravinami a živými zvířaty (104,8 %), stroji a dopravními prostředky (104,1 %), chemikáliemi (103,3 %) a průmyslovým spotřebním zbožím (100,7 %).

⁴ SITC 2 – suroviny nepoživatelné s výjimkou paliv

⁵ SITC 6 – tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu